

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 18. broj

2. svibnja 2024.

cijena 300 Ft

Foto: MTI

10. i 11. stranica

Narodnosne srednjoškolske stipendije
3. stranica

Croatiada
4. i 5. stranica

Konferencija o Krabatu
7. stranica

Partnerstvo je ključno

Svjetski dan slobode medija obilježava se 3. svibnja. Cilj je obilježavanja raznih znamenitih dana to da se privuče pozornost javnosti na važne međunarodne interese ili da se promovira neka važna ideja. Do određivanja nekog znamenitog dana najčešće dođe kad je nešto ugroženo ili u opasnosti. Sjetimo se samo dana vode, dana raznih životinja, planeta Zemlje i drugih. Koliko je u opasnosti sloboda medija, možda najbolje znaju novinari koji rade na terenu za razne medijske kuće. Ali ako je Glavna skupština Ujedinjenih naroda 3. svibnja proglasila Svjetskim danom slobode medija, jasno je da i na tom području ima što činiti.

U moderno doba mediji imaju veliku ulogu u društvu. Definicija kaže da su mediji sredstva društvenog priopćavanja koja označavaju sustave javnog informiranja, služe za raspršivanje vijesti i audiovizualnih sadržaja radi informiranja, obrazovanja i zabave najširih slojeva stanovništva. Mediji su svakodnevno prisutni u našim životima, pogotovo otkako imamo sve više komunikacijskih kanala – od tiska preko televizije do interneta. Odgovornost je medija, a s tim i novinara, velika jer zapravo u vrlo kratkom roku od nečega ili nekoga mogu stvoriti nešto ili nekoga svjetski poznatim. Jednako tako u vrlo kratkom roku mogu neku stvar ili neku osobu uništiti. U to smo se mogli uvjeriti svi mi koji pratimo medije i nailazimo na mnoštvo dezinformacija koje mogu dovesti do vrlo loših posljedica u životima pojedinaca ili zajednica.

Zamislimo samo koliko je informiranje važno u područjima gdje su ratovi. Svi bi rekli da je zadatak medija, pa tako i novinara, tragati za istinom odnosno pisati objektivno, nepristrano, cjelovito, u pravo vrijeme informirati javnost o onome što javnost treba znati. Ako to uspijeva, novinar može doprinijeti i razvoju društva, zajednice. Međutim, kako bi se to postiglo, potrebni su i takvi sugovornici, partneri koji na postavljena pitanja žele odgovoriti iskreno i pomoći tomu da informiranje bude objektivno. Partnerstvo je u tome iznimno važno i, ako ga ima, novinari doista mogu objektivno i profesionalno izvještavati, doprinisiti razvoju društva ili zajednice.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Kao i mnogi drugi novinari, mnogo više znamo nego što možemo reći, napisati i objaviti. To je tako. Jer tvrdnju treba i dokazati, a s obzirom na to da do informacija dolazimo iz mnogih izvora, ne smijemo zlouporabiti povjerenje i učiniti izvore javnim.“

Dan hrvatskoga tiska u Mađarskoj slavi se 2. svibnja kao spomen na dan kad su Hrvati u Mađarskoj od Gradišća do Bačke prvi put dobili samostalni i zajednički medijski prostor. To je dan izlaska iz tiska prvog broja tjednika Hrvata u Mađarskoj – Hrvatskoga glasnika – 1991. godine. Bio je to nadnevak koji stoji i na ovom broju Hrvatskoga glasnika, ali dakle prije 33 godine.

Dan hrvatskoga tiska obilježava se od 2017. godine radi davanja pozornosti hrvatskim medijima u Mađarskoj kao čuvarima hrvatskog jezika i pisma, kulturnih i jezičnih posebnosti te samobitnosti Hrvata u Mađarskoj.

Prije nekoliko mjeseci čitala sam u tjedniku *Hrvatska riječ* zanimljiv intervju s jednim novinarom. U tom je intervjuu novinar (J. S.) izrekao mnogo toga s čim se slažem i što na sličan način doživljavam. Jer svi mi koji iza sebe imamo tri desetljeća novinarstva imamo više od pukih dojmova o svemu, pa tako i o promjenama položaja Hrvata u Mađarskoj u protekla tri desetljeća. I imamo više-manje dobro pamćenje i ljudi u događanja, izgovorenog i neizgovorenog, javnog i onog što se događalo iza očiju javnosti, legalnog i, kako su neki ovih tjedna kazivali, nelegitimnog. Pa čak i ako smo bili gurnuti na margine društvenog i političkog života te ako se naše nagomilano iskustvo podcjenjivalo.

Ogledali smo se – mi novinari Hrvatskoga glasnika – od pisanog, radijskog, televizijskog i mrežnog novinarstva (digitalnog, elektroničkog, tiskanog) u svim novinskim žanrovima.

J. S. reče kako je rad u elektroničkim medijima (on je videonovinar) izazovniji i dinamičniji, osobito onima koji su, kao on, i novinari i snimatelji i montažeri priloga koje rade (iako danas televizija podrazumijeva ekipni rad).

On je zanat počeo peći, kako to i knjiga nalaže, najprije u dnevnom tisku pa na radiju kako bi liberalizacijom i demokratizacijom u Srbiji došlo i postavilo se i pitanje televizijske produkcije na hrvatskom jeziku. J. S., suzdržan u komentarima, ipak kaže kako mu je najteže pronaći relevantne sugovornike za političke i društvene teme i probleme u hrvatskoj zajednici, a da mu najviše smeta to što svi misle kako znaju što je novinarstvo i što treba tematizirati.

Voli otići na teren razgovarati s „običnim“ pukom u ambijentu u kojem oni žive, s ljudima koji nisu vezani uz profesionalne institucije, nego svoje slobodno vrijeme i privatni život posvećuju tomu da hrvatski identitet i zajednica opstanu i žive.

No, kazuje kako postoji problem pronalazjenja sugovornika u hrvatskoj zajednici. Premda živimo u vrijeme kad su mediji na svakom koraku i internet omogućava da svatko napravi svoj video i tonski uradak, i dalje je problem kako ohrabriti ljude da stanu pred kameru i iznesu svoj stav. Stoga je, nažalost, i on limitiran jer nema prevelik broj sugovornika koji su spremni otvoreno govoriti o nekim osjetljivim temama unutar hrvatske zajednice. Lakše je kad se govori o kulturi, nošnji, plesu... Tu se lakše nađe sugovornik, ali čim treba tematizirati neke stvari koje su političke naravi ili tematizirati i komentirati politička događanja i teme u hrvatskoj zajednici, vrlo je problematično pronaći sugovornika, a da to nije netko duboko uključen u strukture zajednice.

„Mene osobno smeta što ljudi, i dužnosnici i nedužnosnici, misle kako znaju što je novinarstvo i kako treba njime upravljati. S druge strane, nama se uskraćuje pravo da mi komentiramo i sugeriramo neke stvari.“ Svjedoči tomu kako je doći do informacije od bilo kojeg važnijeg dužnosnika postalo teško. „Naravno, iz mojeg rakursa držim kako to nije dobro i preporučam da i unutar HNV-a i svih drugih institucija hrvatske zajednice budemo otvoreniji i dostupniji pa i sam kroz svoja izvješća mogu doznati da to nije zatvoren sustav. I potičem sve one koji o tome mogu odlučivati da se ne zatvaramo, nego da se stvari otvaraju i da budu dostupni za komunikaciju i tematiziranje stvari. Jer, iako su problematične, one su gole činjenice i njih treba tematizirati.“

I kako kaže J. S., kao i mnogi drugi novinari, mnogo više znamo nego što možemo reći, napisati i objaviti. To je tako. Jer tvrdnju treba i dokazati, a s obzirom na to da do informacija dolazimo iz mnogih izvora, ne smijemo zlouporabiti povjerenje i učiniti izvore javnim.

Branka Pavić Blažetin

Narodnosne srednjoškolske stipendije

Od 2011. godine dodjeljuje se narodnosna srednjoškolska stipendija. Državno tajništvo za narodnosne i vjerske odnose pri Uredu premijera jedanput godišnje dodjeljuje stipendiju u trajanju od 20 mjeseci učenicima 11. razreda narodnosnih srednjih škola u Mađarskoj. Hrvati ih imaju dvije – pečušku i budimpeštansku. Dvanaest ovogodišnjih stipendija (ukupno ih ima više) 6. ožujka u svečanim okvirima učenicima je predao državni tajnik Miklós Soltész u auli Vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Valéria Koch”. Tri stipendije dodijeljene su učenicima 11. razreda gimnazije na njemačkom jeziku „Klára Lówey”, tri učenicima 11. razreda hrvatske gimnazije „Miroslav Krleža” i šest stipendija učenicima 11. razreda njemačke gimnazije „Valéria Koch”.

Stipendisti pečuške hrvatske gimnazije

MIRKO IVÁNKOVICS rodio se i živi u Katolju. Njegovi roditelji, bake i djedovi šokački su Hrvati u Mađarskoj. Od djetinjstva živi hrvatski jezik i kulturu u obitelji, njeguje običaje i tradiciju. Pohađao je hrvatski vrtić, hrvatsku osnovnu školu i sad gimnaziju Miroslava Krleže. Član je pečuškog KUD-a „Tanac”. Pleše od svoje osme godine. Skuplja materijalnu baštinu Hrvata u Katolju i Vršen-di i aktivan je sudionik školskih programa. Pokazuje pravi primjer svojim zalaganjem i njegovanjem hrvatske kulture i jezika. Nakon mature namjerava studirati u Republici Hrvatskoj.

FANNI MURAI prva je tri razreda osnovne škole završila u Mađarskoj, a više razrede osnovne škole u Hrvatskoj. Nakon osnovne škole upisala je Hrvatsku gimnaziju Miroslava Krleže. Aktivna je članica razredne zajednice, sudjeluje u svim školskim i izvanškolskim aktivnostima. Svojim talentom i sposobnostima te marljivim radom i zalaganjem prednjači među svojim vršnjacima. Nakon mature školovanje želi nastaviti u Republici Hrvatskoj.

Uz troje učenika 11. razreda pečuške hrvatske gimnazije stipendiju su u školskoj godini 2023./2024. dobile i dvije učenice 11. razreda budimpeštanskog HOŠIG-a: Mira Döhrmann i Lara Coklin.

Dodjeli su nazočili ravnatelji triju ustanova: Janja Živković Mandić, Szabolcs Zalay i Ágnes Pesti Amrein. Nazočili su osim njih i predsjednici državnih samouprava: predsjednica Njemačke državne samouprave i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

Branka Pavić Blažetin

S državnim tajnikom Miklósem Soltészom

U svojem obraćanju državni tajnik Soltész rekao je kako je od 2011. godine do danas stipendiju dobilo oko 400 učenika narodnosnih gimnazija te kako je stipendiju utemeljio tadašnji mađarski ministar javne uprave i pravosuđa Tibor Navracsics, koji je i uručio prve narodnosne srednjoškolske stipendije. Istaknuo je kako je cilj stipendije podupiranje talentiranih učenika koji aktivno sudjeluju u životu svoje narodnosne zajednice.

Narodnosna srednjoškolska stipendija dodjeljuje se u iznosu od 30 tisuća forinti deset mjeseci godišnje i odnosi se na posljednje dvije školske godine srednje škole. Troje učenika 11. razreda pečuške hrvatske gimnazije dobilo je stipendiju od državno-

ga tajnika Soltésza: Daniella Rezák, Mirko Ivánkovics i Fanni Murai.

DANIELLA REZÁK rođena je i živi u Santovu. Od oca je naučila osnove hrvatskog jezika. Nakon santovačke hrvatske osnovne škole upisala je pečušku hrvatsku gimnaziju. Kao osnovnoškolka postala je članica Orkestra „Danubia” te školske plesne skupine. Sudjelovala je na natjecanjima u kazivanju stihova, aktivna je članica tamošnje hrvatske zajednice. Članica je orkestra škole Miroslava Krleže. Sudjeluje u svim školskim programima i aktivna je članica razredne zajednice. Nakon mature školovanje želi nastaviti u Republici Hrvatskoj.

Croatiada – Državno natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku

Mnoštvo djece iz različitih krajeva Mađarske u kojima žive Hrvati susrelo se u HOŠIG-u kako bi poezijom ujedinili našu pripadnost, ljubav prema hrvatskom jeziku i svim njegovim narječjima. Državno natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku bilo je prava svečanost upravo zbog pristupa djece i njihovih mentora, koji su svojim radom, trudom i nastupima prikazali koliko im je događanje važno.

Nagrađeni

U organizaciji HDS-a i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra u sklopu Croatiade 2024. 26. ožujka u HOŠIG-u je održano Državno natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku. Natjecalo se 66 djece – posebno djeca iz dvojezičnih škola i posebno natjecatelji iz škola u kojima se hrvatski jezik predaje u okviru predmetne nastave.

U auli Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đlačkog doma svečano je otvoreno natjecanje prigodnim govorima i priredbom čiji je moto bio „Pjesnici su svećenici riječi“.

„Poezija ono što se sanja, što se zamišlja, ono što se želi i ono što se često dogodi, poezija je stvarnije i korisnije ime života“, rekla je u uvodnom govoru ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan i dodala kako je ovo natjecanje važno i za očuvanje materinskog jezika i svih njegovih narječja. U ime organizatora nazočne je pozdravila zamjenica predsjednika Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković, koja je zahvalila učiteljima i nastavnicima koji su pripremili djecu za natjecanje te natjecateljima poručila da ne budu uplašeni prije nastupa, da se opuste jer su oni svi već pobjednici.

Nagrade je uručio predsjednik HDS-a Ivan Guban

U uvodnom programu prisutni su mogli uživati u recitacijama domaćina. Maturantica Nevena Kujundžić recitirala je pjesmu Slavka Mađera „Biti čovjek“, Fausztina Rösler (10. r.) pjesmu Jolanke Tišler „Fala ti“, László Papp (2. r.) pjesmu Ivana Božidara „Zaljubljeni zmaj“, a Kitty Varga (9. r.) izvela je pjesmu Dobriše Cesarića „Povratak“. Uslijedila je priča o Murici i Drav, gdje je naraciju vodio Ádám Kovács, a solističku plesnu izvedbu otplesali su Ružica Czibulya i Mihajlo Benčić. Nakon svečanog programa uslijedilo je natjecanje.

U Kabinetu za hrvatski jezik i književnost „Marko Marulić“ nastupilo je trideset troje učenika iz devet dvojezičnih škola, točnije iz Pečuha (6 učenika), Santova (4), Sambotela (3), Budimpešte (6), Šeljina (2), Martinaca (2), Bizonje (4), Koljnofa (2) i Petrova Sela (4). Nastupe učenika dvojezičnih škola, po kategorijama 1. i 2., 3. i 4., 5. i 6. te 7. i 8. razredi i gimnazija, vrednovali su lektor hrvatskoga jezika na sveučilištu ELTE Rene Čipan Banja, ravnateljica Ne-profitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Tímea Šakan-Škrlin i ravnateljica Hrvatskog

Iz programa svečanog otvaranja

kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ Zorica Prosenjak Matola.

U školskoj knjižnici okupili su se natjecatelji iz škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika. Trideset troje učenika stiglo je iz 15 škola: iz Baje iz škole Szentistváni (4) i iz Osnovne škole „Šugavica“ (2), Dušnoka (3), Serdahela (4), Kerestura (2), Boršfe (4), Lukovišća (4), Aljmaša (1), Starina (1), Šeljina (2), Gare (1), Hrvatskoga Židana (1), Mohača (2), Kisega (1) i Tukulje (1). Natjecali su se u sljedećim kategorijama: 1. i 2. razred, 3. i 4. razred, 5. i 6. razred te 7. i 8. razred, a u ocjenjivačkom odboru bili su: ravnateljica Dvojezične narodnosne osnovne škole Pe-

canje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku bilo je prava svečanost upravo zbog pristupa djece i njihovih mentora, koji su svojim radom, trudom i nastupima prikazali koliko im je događanje važno. Izvedene su pjesme različitih tema i autora (također brojnih hrvatskih autora iz Mađarske) i vide-ni su različiti pristupi. Tako su neka djeca sa svojim mentorima pripremila izvedbu poezije uz ilustraciju pokretima, a neki spojevi mentora i učenika bili su dobitna kombinacija. Tako je suradnja mentorice Kristine Goher s objema njezinim natjecateljicama, Ružicom Rácz-Szabó i Jasminkom Radmilom Tábori, donijela prva mjesta.

Brojni gosti

trovo Selo Ana Škrapić-Timar, suradnica Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Lilla Trubić, profesorica hrvatskog jezika i književnosti u HOŠIG-u Marija Šajnović.

Mnoštvo djece iz različitih krajeva Mađarske u kojima žive Hrvati susrelo se u HOŠIG-u kako bi poezijom ujedinili našu pripadnost, ljubav prema hrvatskom jeziku i svim njegovim narječjima. Državno natje-

Usljedilo je proglašenje rezultata u školskoj auli. Sva su djeca dobila spomenice, a najbolji su dobili knjige i zidni kalendar s učeničkim radovima nagradnog likovnog natječaja. Darove je dodijelio predsjednik HDS-a Ivan Gugan, a rezultate je priopćila ravnateljica Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timea Šakan-Škrlin. *Kršul*

REZULTATI NATJECANJA

Škole s predmetnom nastavom

- 1. kategorija: učenici 1. i 2. razreda**
 - I. Dora Panker, HOŠ „KZ“, Serdahel
 - II. Flora Varga, OŠ Vancaga, Baja
 - III. Csenge Bogdán, OŠ Lukovišće
- 2. kategorija: učenici 3. i 4. razreda**
 - I. Marcell Kovačić, OŠ „NZ“, Kerestur
 - II. Manna Rajkai, OŠ Mohač
 - III. Magdalena Kovač, OŠ „JB“, Hrvatski Židan
- 3. kategorija: učenici 5. i 6. razreda**
 - I. Florian Kovač, OŠ „JB“, Kiseg
 - II. Zselyke Csire, HOŠ „KZ“, Serdahel
 - III. Viktória Pál, OŠ Mohač
- 4. kategorija: učenici 7. i 8. razreda**
 - I. Richard Lőrincz, OŠ „GK“, Šeljina
 - II. Szabina Domjan, OŠ „IF“, Boršfa
 - III. Kristóf Ignác, OŠ Lukovišće

Dvojezične škole

- 1. kategorija: učenici 1. i 2. razreda**
 - I. Miléna Istókovics, HŠ „MK“, Pečuh
 - II. Bori Nemes-Mavra, HOŠIG, Budimpešta
 - III. Helga Hegedüs, MHDNOŠ „GK“
- 2. kategorija: učenici 3. i 4. razreda**
 - I. Léna Gyermán, HŠ „MK“, Pečuh
 - II. Áron Csicsor, HOŠUD Santovo
 - III. David Tótfalusi, OŠ „MMM“, Sambotel
- 3. kategorija: učenici 5. i 6. razreda**
 - I. Ružica Rácz-Szabó, HOŠIG, Budimpešta
 - II. Jázmin Török, HŠ „MK“, Pečuh
 - III. Izabella Németh, OŠ Mihovila Nakovića
- 4. kategorija: učenici 7. i 8. razreda**
 - I. Jasminka Radmila Tábori, HOŠIG, Budimpešta
 - II. Bojana Popović, HŠ „MK“, Pečuh
 - III. Helga Škrapić, HMDNOŠ Petrovo Selo
- 5. kategorija: gimnazija**
 - I. Emília Sörös, HŠ „MK“, Pečuh
 - II. Katarina Nina Šindik, HOŠIG, Budimpešta
 - III. Vilmos Barnabás Szabó, HOŠIG, Budimpešta

Dani hrvatskoga jezika u Obrazovnom centru Miroslava Krleže

Dani hrvatskoga jezika slave se u Hrvatskoj od 1991. godine. Ta hrvatska kulturna manifestacija utemeljena je odlukom Hrvatskoga sabora na sjednici održanoj 28. veljače 1997. godine, a održava se svake godine od 11. do 17. ožujka.

Na tragu toga već se više od dva desetljeća u Hrvatskoj školi Miroslava Krleže priređuju Dani hrvatskoga jezika s nizom zanimljivih programa na kojima sudjeluju svi uzrasti učenika od 1. razreda osnovne škole do 4. razreda gimnazije uz brojne pozvane goste. Tako je bilo i ove godine. Danima se obilježava povijesni događaj za hrvatski jezik: donošenje Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika koja je objavljena u tjedniku *Telegram* 17. ožujka 1967. godine.

Tih bi se dana valjalo posvećivati posebna pozornost u svekolikom javnom životu, tiskanim i elektroničkim medijima, a navlastito u znanosti, kulturi i školstvu, vrijednostima istaknutim u Deklaraciji i pitanjima na koja se ona odnosi, čitamo na mrežnim stranicama Instituta za hrvatski jezik.

Svečano otvaranje Dana održano je u jutarnjim satima 11. ožujka. Recital su izveli učenici 2. razreda gimnazije s razrednicom Ritom Ronta, nastupio je mali zbor s profesoricom Martom Rohonczy, izveden je i školski projekt predstavljen u Santovu u sklopu Croatiade – Izlaganju projektnih tema. Projekt je uvježbao profesor Zoran Marjanović. Potom je nastupila plesna skupina (mala grupa) koju vodi profesorica Erika Žarac i školski orkestar pod vodstvom profesora Antuša Vizina i Grge Kovača. Program je izveden dva puta – posebno za osnovnoškolce i posebno za gimnazijalce jer toliko broj učenika odjednom ne stane u školsku aulu.

Nakon svečanog otvorenja učenici nižih razreda bojili su crteže s hrvatskim narodnim nošnjama koje je nacrtala profesorica Ana-Rea Jeđud. Lončarenje za osnovnoškolce priređeno je u sportskoj dvorani. Tajne lončarenja znatiželjnim učenicima otkrio je Daniel Asztalos, koji izrađuje keramiku u svojem atelijeru „Stari Mlin” u baranjskom naselju Suzi u Općini Kneževi Vinogradi. Obitelj Asztalos već drugo desetljeće izrađuje keramičko posuđe u kojemu se pripremaju tradicionalni, mjesni specijaliteti. Riječ je o tradicionalnoj baranjskoj keramici koja se izrađuje ručno, na lončarskom kolu, a kvalitetne glazure omogućuju svakodnevnu upotrebu svih primjeraka. Svi su predmeti unikati i rađeni su na lončarskom kolu, doznali smo od Daniela. Obitelj Asztalos zaista posvećuje mnogo pozornosti tehnologiji kojom izrađuju keramičarske predmete. A koliko je to izvorno, govori i činjenica kako s dna jezera koje se nalazi neposredno uz stari mlin izvlače glinu koju dijelom upotrebljavaju za izradu perli iz „baranjske močvare”, a dijelom za izradu glazura.

Gimnazijalke

Učenici gimnazijskih razreda, članovi školske plesne skupine

Deklaracijom se nastojao dokučiti jezični unitarizam u jugoslavenskoj federaciji kojim bi srpski jezik, pod srpskohrvatskim imenom, postao jedinstveni državni jezik s propisanim jedinstvenim pravopisom i nazivljem. Umjesto toga predloženo je da se zajamči „jednakost i ravnopravnost četiriju književnih jezika: slovenskoga, hrvatskoga, srpskoga, makedonskoga” te je istaknuto da je „potrebno osigurati dosljednu primjenu hrvatskoga književnog jezika u školama, novinstvu, javnom i političkom životu, na radiju i televiziji kad se god radi o hrvatskom stanovništvu, te da službenici, nastavnici i javni radnici, bez obzira otkuda potjecali, službeno upotrebljavaju književni jezik sredine u kojoj djeluju”. Deklaraciju je poduprlo 18 znanstvenih i kulturnih ustanova u Hrvatskoj. Na tribini o Deklaraciji održanoj u Tovarniku u prosincu 1990. godine iznesena je zamisao da se u spomen na taj dokument od 13. ožujka (nadnevak prihvatanja Deklaracije u Matici hrvatskoj) do 17. ožujka (nadnevak njezina objavljivanja) održavaju Dani hrvatskoga jezika.

Istog dana priređena je dodjela nagrada likovnog natječaja „Croatiada 2024.”, a u poslijepodnevним satima održana je smotra osnovnoškolaca u zabavnom programu Krležini talenti.

Krležini talenti za gimnazijalce održani su drugoga dana, kao i školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze za sve učenike od 1. razreda osnovne škole do 4. razreda gimnazije. Održani su i kvizovi po razredima te kuharsko nadmetanje između učenika iz srednje stručne škole iz Đakova i Krležinih učenika. Bilo je priređeno Književno poslijepodne uz sudjelovanje Dinka Šokčevića i Stipana Đurića uz klavirsku pratnju Valéra Hegedúsa.

Ta hrvatsko-mađarska književna izvedba uz glazbu i čitanje poezije pjesnika kao što su Ferenc Kölcsey, Sándor Petőfi, Mihály Vörösmarty, János Arany, Endre Ady, Attila József, Gyula Juhász, Dezső Kosztolányi, Árpád Tóth, Miklós Radnóti i János Pilinszky zainteresirala je slušateljstvo.

Još nismo spomenuli Šimu Strikomana, koji je u Obrazovnom centru Miroslava Krleže napravio dvije milenijske fotografije, Željka Krušlina, koji je uglazbio tekst Zorana Marijanovića „Himna za Krležu”, te svečanu proslavu 40. obljetnice utemeljenja Hrvatske gimnazije u Pečuhu. O spomenutom više će riječi biti u posebnim napisima jer to zaslužuju.

Branka Pavić Blažetin

KONFERENCIJA O KRABATU

Etnomemorijalni centar gradišćanskih Hrvatov KUME je 23. ožujka organizirao znanstveni skup u Kulturnom domu Koljnofa.

Neumorni aktivist dr. Franjo Pajrić je pozvao sve zainteresirane povodom 400. obljetnice rođenja poznatoga Janka Šajatovića Krabata za koga su do sada govorili samo ljudi u istočnoj Nimškoj blizu Bautzena/Budyšina kod Lužičkih Sorbov. Ov časnik je bio rodom iz Hrvatske a o njegovom postojanju su govorile slavne legende. Tako je bilo moguće da je znanstveni skup dobio naziv: *Krabat legenda ili stvarnost*.

Stručni predavač je na skupu bio Hans Jürgen Schröter iz Nimške ki je biograf i geneolog i ujedno se bavi i istraživanjem nestalih osob. On je rođen u Wittichenauu, kade je 1704. ljeta pokopan u Crikvi unebožeća Blažene Divoce Marije slavni Hrvat Janko Šajatović, zvan Krabat.

Kot mali dičak se je nimški istraživač Schröter zanimao za ovoga istaknutoga vojnika hrvatskoga porijekla. Počeo je s kolegami istraživati i napravili su tim, ki se je samo bavio Krabatom. U timu su bili od početka Ingrid Kalensse (ka je jur pokojna), umjetnik Jörg Tausch, Wolfgang Kaus, Olaf i Susanne Winkler i u 14. pokoljenu rođakinja Monika Bračička Šajatović, ka je rođena u Nimškoj ali sada živi jur u Žumberku.

Hans Jürgen Schröter

O Krabatu postoju jur knjige, filmi i školski materijali. Prvi put ga spominjaju svećenici okolo 1832. ljeta. Potom ga preuzima i narod na početku 20. stoljeća i pojavljaju se o njemu podatki u literarni djeli. Janko Šajatović je bio pokršćen u crikvi svetoga Nikole u Badovinci, kraj Žumberka. U ta kraj su naselili Uskoke. Oni su živili u okolici Žumberka ki je 800 metrov nadmorske visine. U većinom su se tamošnji stanovnici bavili vinogradarstvom iako su svoje vinograde imali malo niže.

U Kulturnom domu Koljnofa

Mladi Janko Šajatović je svoju školsku izobrazbu započeo u Isusovačkoj gimnaziji u Zagrebu. Tada je nastavni jezik bio latinski, ali mladi talentirani školar je vladao većim brojem jezikov, tako naravno i hrvatskim. Tu izobrazbu su mu omogućili roditelji odnosno isusovci, jer je bilo predviđeno da nastavi redovničkom karijerom. Ali sudbina mu je predvidila drugačije i odlučio se je za vojnu karijeru, ka ga je pak 1660. ljeta otpeljala u Lužicu (Lausitz) u današnju istočnu Nimšku. Tamo je došao s cijelom četom hrvatskih vojnika, ki su se isticali po svojem visokom statusu, hrabrosti i vojničkom iskustvu. Pokidob su ovi Hrvati bili katoličanske vjere i su došli u regiju druge vjere naime protestantizma, doživio je i otpor mjesnoga stanovništva a na kraju su njemu još i zapalili stan. Janko Šajatović se je nato potužio domaćemu vlastelinu, tamošnjemu knezu. Ali ov je zaprosio da ostane u njegovoj službi i da vojnički brani njegovo imanje i zemlju. Šajatović i njegovi hrvatski vojnici su zato pravoda bili dobro plaćeni. No, kao dobri človik on je sve poklonio ubogim i nemoćnim i tako je stigao na jako dobar glas kod ljudi u tom kraju.

Janko „Krabat“ Šajatović je za vrime svojega života hrvatskim i nimškim knezom vjerno i predano služio a kao kršćan je bio slobodan za službu Bogom i ljudem, tako da je kod kod Lužičkih Sorbov (Vendov u Lužici) postao jako visoko čašćen junak, koga se i dan danas spominju u tom kraju. Zahvaljujući povjesničaru Schröteru, ki je istraživao u pet različnih zemalji i držav – Nimška, Hrvatska, Slovenija, Češka i Poljska – ime Janka Šajatovića, koga danas peljaju pod „Krabat Schadowitz“ je poznato lice i povijesna ličnost širom ovoga dijela sridnje Europe.

Po znanstvenom okruglom stolu su pozvali sve zainteresirane na kulturni program. Na početku programa je Petar Tyran bivši glavni urednik Hrvatskih novin predstavio nazočnim knjigu Šimuna Šita Čorića 19. svezak Gradišćanskohrvatske biblioteke Hrvatskoga štamparskoga društva Naš čovjek Krabat. Ovu knjigu zbog koronapandemije Hrvatsko štamparsko društvo nije moglo prezentirati 2020. ljeta.

Predgovor knjige je napisao Hans Jürgen Schröter i svoje misli su napisali i Monika Bračička Šajatović i Dr. Marijan Brajinović. Po prezentaciji je nastupila povijesna plesna skupina „Kontea“ ka je predstavila renesansne tance. Za njimi su se predstavili Vranski vitezi. Vranski vitezi imaju bogatu prošlost. Od 11. stoljeća prenosu slavu kršćanstva i hrvatskoga domoljublja. Člani ovih vitezov su publikli prezentirali bitku i kako su oni branili svoj narod.

U svojem programu su upleli i bitku s jednim Turkom ki je bio sam organizator priredbe dr. Franjo Pajrić. Prije završetka priredbe je Monika Bračička Šajatović dodala još bezbroj zanimljivosti o svojem rođaku. Portret, ki je na omotnoj stranici knjige, je napravio umjetnik Jörg Tausch tako, da su fotografirali oko pedeset osob familije Šajatović i tako rekonstruirali njegov izgled. Doznali su sudionici priredbe i takove detalje iz života tih žen ke su svoje muže imale u službi knezov, ki još nisu zabilježeni. Naime, ako je neka žena izgubila svojega muža u bitki se je morala po pokopu odmah udati za drugoga. Ovi vojnici su morali ispuniti različite kriterije da znaju uopće postati vojnici.

Ingrid Klemenčić • Foto: Petar Tyran

„KUŠEC RADAHE“ i druge anegdote iz pera Ane Čiček

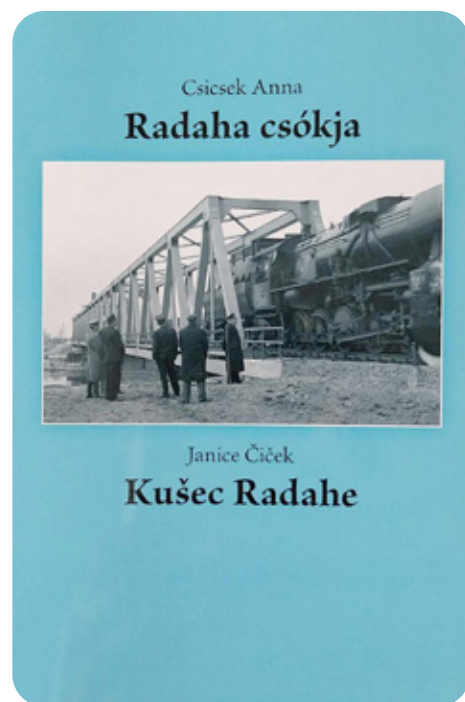
„Kušec Radahe / Radaha csókja“ naslov je dvojezične knjige Ane (Janice) Čiček. Knjiga je prvi put predstavljena početkom veljače u autoričinu rodnom mjestu, u Fićehazu. Riječ je o pripovijetkama i anegdotama na mađarskom jeziku i na kajkavskom narječju (s mađarskog jezika prevela ih je dr. Erika Rac). Dvojezičnu knjigu objavila je Hrvatska samouprava Fićehaza radi očuvanja jednog dijela povijesti pomurskih Hrvata, odnosno njihova kajkavskog dijalekta. Ilustrirali su je Gabriella Solymos i Szilveszter Márffy. Na promociji u Fićehazu okupio se velik broj mještana te žitelji iz okolnih mjesta. Predsjednik Hrvatske samouprave Fićehaza Zoltán Juhász zahvalio je autorici i prevoditeljici na trudu te izrazio nadu da će biti još sličnih izdanja u kojima će se čuvati povijest žitelja pomorskoga kraja.

Ana Čiček potpisuje svoju knjigu „Kušec Radahe“

Autorica Ana Čiček, rođena Fićehašćanka, oduvijek je bila vješta u pisanju. Počela je pisati u mladim godinama, a Akademiju mađarskih pisaca završila je u Budimpešti. Anu je zanimala povijest i to kako ona utječe na „male“ živote, npr. na njezinu obitelj i rodbinu, na njezina djeda Štefa, koji je mnogo pričao o godinama provedenim na željeznici (čas na hrvatskoj i čas na mađarskoj strani), o bombardiranju keresturskog mosta te o ponovnoj izgradnji. Tako su nastale priče o njezinoj obitelji kao što je „Mikor látlak kedvesem?“ („Da bom te videl, draga moja?“) ili „Isten veled Győr vármegyé örökre, de örökre“ („Zbogom Županija Đur, zanavek, zanavek“), koje su objavljene u izdanju „Kanizsai antológia“ („Kaniška anto-

logija“) pod naslovom „Arckép“ („Portret“). Kao mnogi njezini vršnjaci iz Kerestura i Fićehaza zaposlila se u željeznici, gdje je radila 40 godina. Mnogo je putovala željeznicom i družila se sa svojim kolegicama i kolegama željezničarima. Ta putovanja i druženja nadahnula su je na pisanje. Te anegdote izdane su u samostalnom izdanju pod naslovom „Mé Állunk Vazze?!“ („Jebiga, zašto stojimo?!“) i sadržava 62 anegdote o željezničarima koji su radili na liniji Kaniža – Kerestur – Hrvatska od ratnih godina, tj. od 1941. do današnjih dana. Putopise na mađarskom jeziku objavila je u knjizi „Homo feroviatus“. Na putovanjima uvijek se događa nešto zanimljivo i neočekivano, pa su od njih nastale i anegdote iz druge

polovine prošloga stoljeća koje su uvrštene u najnoviju zbirku. Anegdote ponajprije govore o Hrvatima, o šaljivim događajima, o njihovoj snalažljivosti u pojedinim situacijama, o smiješnim situacijama koje su proizašle iz slabog poznavanja mađarskog jezika, o asimilaciji koja je djelovala i na spisateljicu. Iako je prve riječi i rečenice naučila na hrvatskom jeziku, nije se usudila pisati na svojem materinskom kajkavskom dijalektu. Kako je rekla, veći dio života provela je među većinskim narodom i njezin je leksički fond na hrvatskom siromašan, međutim, svakako je željela da se anegdote objave i na kajkavskom. Naime, upravo je riječ o

TRENUTAK ZA PJESMU

Zdenec sozi

Kaj sem imela fčera?
Kaj imam denes?
Ne moči videti, pajdaši moji,
Zdenec sozi s ljistjem zametani.

Naj veter puhati,
Najte ljusti šošnjati,
Kaj je bilo fčera
Kaj je bilo denes.

Marija Novak

Zbirka sakralne umjetnosti i plani za 2024.

Petnaest ljet jur postoji u Prisiki muzej u kom se čuva zbirka sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj. Rodni stan utemeljitelja i donatora, farnika Štefana Dumovića, sadržava stalnu izložbu sakralnih predmeta u domaćinskom i kontekstu i hrvatskih molitvenikov.

Velesposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić, državni tajnik za narodnosne i vjerske odnose Miklós Soltész, ravnatelj Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj Andrija Handler, savjetnica velesposlanika Marina Sikora i suradnica Zbirke Mirjana Steiner

Sudionici promocije

Ljudima koji su još tad međusobno komunicirali na tom jeziku. Tako je nastala knjiga „Kušec Radahe“, odnosno „Radaha csókja“, koja sadržava 20 anegdota na mađarskom i na kajkavskom narječju. Anegdote je prevela dr. Erika Rac, izvršna poznavateljica kajkavskog narječja, za što joj je autorica vrlo zahvalna. Ana Čiček ponosi se svojim podrijetlom. U zrelijim godinama shvatila je koliko znači poznavati dva jezika i dvije kulture i upravo joj je to bogatstvo razvijalo maštu. Upravo podrijetlo može zahvaliti za humor, vedrinu i lepršavost s kojima uspijeva „začiniti“ svoje anegdote i oživjeti „mužikaše, soldate, Bömbösa“ i druge zanimljive svakodnevnike likove koji su bili Hrvati, no možda nikad nisu bili svjesni toga u smislu nacionalne samosvijesti, a i nikad nisu uspjeli dobro naučiti mađarski jezik. Nakon objavljivanja zbirke „Kušec Radahe“ autorica osjeća da joj je srce na mjestu jer smatra da je barem toliko bila dužna svojim predcima. Načisto je s tim da će za nekoliko desetljeća kajkavsko pomursko narječje nestati iz svakodnevice (više neće biti govornika), no ovom malom knjigom ipak će ostati jedan mali dio u pisanom obliku.

„Jako mi je lijep osjećaj, ponosna sam da sam možda i ja uspjela nešto spasiti od zaborava. Jako sam zahvalna Hrvatskoj samoupravi Fičehazu, dr. Eriki Rac i mnogima drugima jer smo uspjeli izdati zbirku“, rekla je autorica te dodala kako ima još četrdesetak anegdota, pa se nada da će jednog dana uspjeti i njih objaviti.

Beta

Foto: Erzsébet Deák Kovács

Uza to priređuje ova institucija jedan do dvakrat u ljetu posebne izložbe na određenu temu. O programu za 2024. ljetu je rekao ravnatelj muzeja Andraš Handler da i ljetos predvidjaju prirediti Dan muzeja, koga svako ljetu imaju u maju i u septembru. Zvana toga, da čedu se nadalje angažirati pri organizaciji manjih priredaba, ke ili imaju u svojem muzeju u Prisiki ili u nekom drugom selu u Ugarskoj.

Andraš Handler: Zbirka sakralne umjetnosti i plani za 2024.

Predvidjaju izložbu Zsolnay keramike u Prisiki.

Posebna izložba će ljetos biti posvećena Zsolnay keramici iz Pečuha. Ova keramika i porcelan je dobro poznat. Pred svim u Pečuhu da je ona dobro vidljiva na različni zgrada, tako da se ova keramika nudi kot dobra tema za izložbu u muzeju u Prisiki.

Dalje peljati kanu na svaki način i suradnje s institucijama i s muzeji, ke i sada jur postoju. Tako naprimjer suradnjavaju i sa Znanstvenim institutom Gradišćanskih Hrvatov u Austriji, a imaju i neke suradnje s muzeji u Ugarskoj i Hrvatskoj, je rekao Andraš Handler.

Prisika da je dosta malo selo, tako kanu svojim programom zadobiti čim već publike iz okolišnih sel ali i iz daljnjih regjov. Pred svim u Ugarskoj da živu gradišćanski Hrvati dosta raštrkano, tako Andraš Handler, tako da je i teško, motivirati ljude iz daljnjih regijov, da si dojdju pogledati Zbirku sakralne umjetnosti u Prisiki. Ipak se kanu u 2024. ljetu na to koncentrirati da pojačanim marketingom zadobenu i publiku iz drugih sel.

Izvor: orf.at

Bogatstvo...

U Fičehazu nekih davnih godina

UDRUGA SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ

UDRUGA SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ

Budimpešta, Lónyay u. 18/b.

UDRUGA SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ POZIVA SVOJE ČLANSTVO NA
SKUPŠTINU.

VRIJEME: 11. SVIBNJA 2024. GODINE, 10:30

MJESTO: HRVATSKI KULTURNO-PROSVJETNI ZAVOD STIPAN BLAŽETIN
8864 TÓTSZERDAHELY, KOSSUTH U. 83.

DNEVNI RED:

1. IZVJEŠĆE O RADU U 2023. GODINI
2. FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU
3. RADNI PLAN ZA 2024. GODINU
4. FINANCIJSKI PLAN ZA 2024. GODINU
5. RAZNO

NE BUDE LI SKUPŠTINA IMALA KVORUM, ONA SE S ISTIM DNEVNIM REDOM
U ROKU OD TRI DO PETNAEST DANA PONOVO SAZIVA.

PREDSJEDNIŠTVO

Priredbu podupire:

Središnji državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

IZVJEŠĆE O RADU UDRUGE SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ 2023.

ANALIZA STANJA

Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj svoje aktivnosti tijekom protekle godine obavljala je prema Radnom planu, Proračunu i izmijenjenom Statutu koji su prihvaćeni na godišnjoj skupštini održanoj 13. svibnja 2023., pri čemu je ostvarivala definirane ciljeve, zadaće i odluke.

Savez je svoje aktivnosti na očuvanju baštine, njegovanju jezika i promicanju kulture ostvarivao u šest jednakopravnih regija nastanjenih pripadnicima hrvatske narodnosti.

Svojim najvažnijim ciljem smatrao je dodatan razvoj i unapređenje narodnosnopolitičke strategije, kulturne autonomije i uvjeta rada, pravnog položaja, financijske situacije, partnerstava te stabilizacije članske baze.

Istaknute zadaće za 2023. godinu bile su sljedeće:

- temeljita analiza rezultata popisa stanovništva održanog 2022. godine na razini naselja i donošenje zaključaka
- priprema za izbore 2024. godine, utvrđivanje izborne strategije i provedba potrebnih aktivnosti
- priprema i saziv godišnje Skupštine
- redovito sazivanje sjednica Predsjedništva i radnih odbora, definiranje operativnih aktivnosti
- povećanje broja članova, poboljšanje discipline u vezi s plaćanjem članarina
- korištenje mogućnosti koje pružaju natječaji u zemlji, matici i EU
- jačanje partnerstava, konkretiziranje suradnje s hrvatskim organizacijama, samoupravama, tijelima drugih narodnosti i maticom
- održavanje državnih i regionalnih priredbi i programa, njegovanje hrvatske kulturne tradicije u cilju očuvanja materinskog jezika i vjerskog života.

KADROVSKI UVJETI

Rad izabranih upravljačkih tijela

Predsjedništvo

- Joso Ostrogonac – predsjednik
- Arnold Barić – potpredsjednik
- Marijana Balatinac Dr. Al-Emadné – predsjednica Baranjske regije
- Józsefné Markovics – predsjednica Bačko-kiškunske regije
- Jozo Solga – predsjednik Podravske regije
- Edit Horváth Paukovitsné – predsjednica Gradišćanske regije
- Eva Išpanović – predsjednica Regije Budimpešte i Peštanske županije
- Balázs Bódis – predsjednik Zalske regije

U svrhu unapređenja operativnosti Predsjedništvo je kroz godinu održalo četiri sjednice, i to na sljedećim lokacijama, dolje navedenog dana, sa sljedećim temama i dnevnim redom:

• **Dombóvár, 19. siječnja 2023.**

– Konzultacije s gradonačelnikom Dombóvára i članovima mjesne Hrvatske samouprave o mogućnostima održavanja priredbe „Cro-Fest“.

• **Mišljen, 17. veljače 2023.**

– Razmatranje izvješća i financijskih planova, natječaji, zadaće u vezi s Croatica Kft.-om, zauzimanje stajališta o natječaju za glavnog urednika Hrvatskog glasnika, prijedlozi za dodjelu nagrade „Pro Cultura“.

• **Pečuh, 22. travnja 2023.**

– Konzultacije o sazivanju Skupštine, dogovor o scenariju priredbe „Cro-Fest“, definiranje proljetnih i ljetnih priredbi, određivanje financijskih izvora.

• **Mišljen, 6. rujna 2023.**

– Konzultacije o pripremama za održavanje izbora, program Državnog dana Hrvata, prijedlozi za dodjelu odlikovanja.

Stalni gosti sjednica Predsjedništva bili su predsjednik HDS-a Ivan Gugan, predsjednica Nadzornog odbora Hajnalka Vuković i predsjednik Disciplinskog odbora David Gregeš. Jozo Solga sudjelovao je u dužnosti parlamentarnog glasnogovornika i predsjednika Podravske regije. Kada sjednica nije bila zatvorenog tipa, pozivani su i predstavnici hrvatskih medija. Na sjednicama su se vodili zapisnici. Odluke su donesene u formi rješenja.

Nadzorni odbor

Sastav Nadzornog odbora:

- Zorica Vuković – predsjednica
- Martin Kubatov – član
- Robert Ronta – član

Članovi nadzornog odbora redovito su provjeravali računovodstvene evidencije, financijske obračune i dokumente Saveza. Članovi Nadzornog odbora o svojim zaključcima izvijestili su Predsjedništvo. Predsjednik NO-a na godišnjoj skupštini podnio je izvješće o radu Nadzornog odbora.

Nadzorni odbor je uz pomoć pravника riješio pravnu pozadinu Zaklade „Zornica“.

Predsjednik Saveza i predstavnik računovodstvenog servisa redovito su pozivani na sjednice Nadzornog odbora, na kojima su sačinjeni ažurni i ovjereni zapisnici. Zapisnici sadrže pojedine odluke.

Disciplinski odbor

Sastav Disciplinskog odbora:

- David Gregeš – predsjednik
- Marija Pilšić – članica
- Joso Šibalin – član

Disciplinski odbor pratio je procese primanja novih članova i plaćanja članarine. Tijekom godine nije bilo disciplinskih predmeta.

Skupština

Godišnju Skupštinu Predsjedništvo je održalo 13. svibnja 2023. u Sportskom centru Szuhay u Dombóváru. Prije skupštine 19. siječnja i 5. svibnja 2023. obavljene su konzultacije s gradskim čelnicima i predstavnicima mjesne Hrvatske samouprave o tehničkim i drugim uvjetima održavanja godišnje skupštine i priredbe „Cro-Fest“. Domaćini su maksimalno udovoljili svim potrebama.

Na priredbi je osim gradonačelnika Dombóvára Szilárda Pintéra i predsjednika mjesne hrvatske samouprave Gábora Varge Stadlera sudjelovao veleposlanik RH Mladen Andrić, koji se sudionicima obratio pozdravnim govorom.

Članovi Skupštine raspravljali su o izvješću o radu Saveza za 2022. godinu, financijskom izvješću, radnom planu za 2023. te financijskom planu za 2023. godinu.

Skupština je jednoglasno ovlastila predsjedništvo za provedbu operativnih zadaća u vezi s izborima 2024. godine (pripremu i provedbu izbora, preciziranje i postavljanje načela, sastavljanje liste, odabir kandidata i provedbu administrativnih zadaća).

Svi članovi Saveza izviješteni su o sazivanju skupštine putem pisma ili elektroničke pošte; dostavljene obavijesti sadržale su dnevni red, mjesto i vrijeme održavanja te upute o postupanju u slučaju nepostizanja kvoruma. Članstvu su na vrijeme dostavljeni i dokumenti koji su razmatrani na skupštini. Poziv i dokumenti pojedinačno su objavljeni u Hrvatskom glasilniku i na mrežnoj stranici Saveza.

Pravnu podlogu za održavanje Skupštine omogućio je odvjetnik Dr. Kolos Harci-Kovács.

Predsjedničke dužnosti

Predsjednik Saveza Joso Ostrogonac predsjedničke dužnosti obavljao je prema Statutu, zastupajući interese Saveza na raznim forumima, sastancima, konferencijama i kulturnim priredbama. Uspostavio je i neprekidno održavao razgranate odnose s najvišim političkim krugove Mađarske i Republike Hrvatske, parlamentarnim glasnogovornikom Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskom državnim samoupravom, županijskim i mjesnim hrvatskim samoupravama, partnerskim institucijama, narodnosnim organizacijama i medijima.

Predsjednika je u odsutnosti, samostalno, prema prethodnom dogovoru zastupao potpredsjednik Arnold Barić.

Članstvo

Broj registriranih članova Saveza postupno raste.

Pravovremenost plaćanja članarina je promjenljiva, iako smo tijekom godine svim članovima poslali pismo upozorenja i uplatnicu. Protekle godine članarinu je uz 370 pojedinaca platilo 10 civilnih udruga.

Predsjedništvo tijekom 2022. godine nije primjenjivalo instrument isključenja iz članstva.

Nažalost, tijekom protekle godine preminulo je više članova Saveza. U Petrovu Selu sahranili smo novinarku i pjesnikinju Timeu Horvat,

u Čavolju predsjednika mjesne Hrvatske samouprave Stipana Manđića, a u Kemlji Jánosné Stipkovics Miciku, koja je također bila predsjednica mjesne hrvatske samouprave. Bili su osnivači Saveza Hrvata u Mađarskoj i desetljećima su se marljivo zalagali za opstanak Udruge.

Predsjedništvo je i ove godine koristilo svoje pravo predlaganja za dodjelu odlikovanja Pro Cultura Minoritatum Hungariae. Predložili smo da se odlikovanje dodijeli Čavoljskom bunjevačkohrvatskom kulturnom krugu, koji proslavlja 50. obljetnicu rada.

FINANCIJE I POSLOVANJE SAVEZA

Financijsku podlogu poslovanja Saveza predstavljala su natječajna sredstva i uplate članarina.

Glavni sponzori: Fond Gábor Bethlen

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Sukladno nacrtu proračuna za 2023. godinu primljeni iznosi pokrivali su troškove sazivanja državne Skupštine, sjednica Predsjedništva i Nadzornog odbora te drugih sastanaka.

U okviru provedbe državnih i regionalnih programa omogućili smo nastupe kvalitetnih umjetnika, pokrili njihove putne troškove, riješili prijevoz mnogobrojne publike iz drugih dijelova zemlje i pokrili troškove skromnog dočeka gostiju.

Dobivenu potporu koristili smo za nabavu uredskog materijala, pokrivanje administrativnih, bankovnih, poštanskih, telefonskih i telekomunikacijskih troškova, održavanje službenog vozila i kadrovske troškove.

Projekti su prijavljeni ažurno i u utvrđenom roku, prema propisima. Prihod od članarina diferencirano je korišten za financiranje programa i priredbi regionalnih organizacija.

Precizne i zakonite računovodstvene usluge Savezu je pružao računovodstveni servis BM-KONTÓ iz Baje.

Poslovna banka Saveza: ERSTE BANK HUNGARY ZRT., broj bankovnog računa: **11600006 – 00000000 – 78612358**

Taksativni prikaz realizacije planiranog proračuna sadrži Financijsko izvješće.

DRŽAVNA PRIREDBE I PROGRAMI 2023. GODINE

Hrvatski gastronomski i kulturni dan „Cro-Fest“

Usporedno sa Skupštinom u Dombóváru je 13. svibnja 2023. održan Državni gastronomski i kulturni dan. Regije su tradicionalno predstavile svoje gastronomsko umijeće i karakteristike.

U sklopu kulturnog programa nastupili su Podravinski tamburaši, učenici Hrvatskog obrazovnog centra „Miroslav Krleža“, Ženski zbor „Korijeni“, KUD „Bunjevačka zlatna grana“, Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, KUD „Podravina“, scenski umjetnik Stipan Đurić i Tamburaški sastav „Misija“.

Državni dan Hrvata

Ovogodišnji Državni dan Hrvata u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza održan je 11. studenog u Velikoj Kaniži.

Priredba je započela svetom misom u mjesnoj crkvi Srca Isusova. Misno slavlje predvodio je goričanski svećenik Josip Drvoderić uz pomoć bogoslova iz Murskog Kerestura Martina Benceša.

Prije svečanog programa publika koja se okupila iz svih dijelova zemlje pogledala je izložbu „Tam pri našoj staroj Muri“, koju je otvorila Zorica Prosenjak Matola.

Nakon toga na velikoj sceni Kulturnog centra uslijedio je kulturni program „Naš KAJ ne damo za nikaj“ u kojem su nastupili zalski KUD-ovi, pjevači, plesači i glazbeni sastavi te učenici i polaznici mjesnih škola i vrtića u kojima se predaje hrvatski jezik.

Kulturni program dočarao je folklor, bogatu baštinu i život pomorskih Hrvata.

Sudionike su pozdravili gradonačelnik Velike Kaniže László Balogh, zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i veleposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika HDS-a i Saveza uslijedila je predaja odlikovanja. U ime naše Udruge priznanja su dobili Irénke Gurdan-Kráner iz Podravine, Hrvatski zbor iz Velike Kaniže, Mješoviti hrvatski zbor iz Harkanja i Hrvatska redakcija Mađarske televizije.

Po završetku svečanog programa održan je skroman domjenak.

PROGRAMI KOJI SU OSTVARENI UZ MORALNU I FINANCIJSKU PODRŠKU SAVEZA

Regionalne organizacije tijekom godine svoje tradicionalne programe za očuvanje baštine ostvarile su uz financijsku potporu Saveza i sredstava koja su samostalno ostvorena kroz fondove.

Odlukom Predsjedništva podržane su priredbe čije je cilj bio njegovanje baštine i materinskog jezika, kao i očuvanje kulture, vjere i identiteta.

Potpore su obuhvatile mjesne hrvatske balove i prela (troškovi nastupa glazbenih sastava, predmeti za tombolu), dječje priredbe, natjecanja u poznavanju hrvatskog jezika, nastupe folklornih plesnih ansambala, izlete i ekskurzije, znanstvene elaborate, mjesne priredbe, organizacijske troškove, najamnine, tiskarske troškove, plakate, pozivnice, jubilarne priredbe, koncerte, mjesne hrvatske dane, seoske dane, hodočašća, mise, vjerske i povezane priredbe te putne troškove.

Od regionalnih programa treba istaći sljedeće priredbe:

- Veliko prelo – Baja, 28. siječnja
- Podravinski gastronomski festival – Martinci, 28. siječnja
- Hrvatski bal – Sambotel, 4. veljače
- Maškare – Baja, 23. veljače
- Skupština Baranjske županije, Proljetni festival – Mišljen, 15. travnja
- Markovdan – Vancaga, 3. lipnja
- „Somijada“ – Topolje, 30. srpnja
- Ljetni festival – Martinci, 12. kolovoza
- Hrvatsko državno hodočašće – Marijansko svetište, Santovo, 2. rujna
- „Kobasijada“ – Martinci, 7. rujna.

JAVNOPOLITIČKE AKTIVNOSTI SAVEZA

Aktivnosti Saveza kao nevladine organizacije sve više dobivaju na važnosti. Savez dobiva sve veću važnost u javnopolitičkom i društvenom životu, a obavljanjem javnih, kulturnih i strukovnih zadaća štiti i zastupa prava te kolektivne i individualne interese hrvatske narodnosti.

Područja javnopolitičkih aktivnosti:

- Važno događanje ove godine bio je službeni posjet **Predsjednika RH Zorana Milanovića** Budimpešti, u sklopu kojeg je 20. siječnja u prostorijama Veleposlanstva RH održan sastanak s predstavnicima hrvatske zajednice. Predstavnici Saveza pored ostalih prenijeli su kratke informacije o radu, ciljevima i zadaćama Saveza.
- Dana 13. ožujka 2023. u Baji u društvu predsjednika HDS-a sastali smo se s voditeljima **Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanica“** te smo dogovorili predstavljanje pučkog običaja „Dužijanice“ u Mostaru.
- Na poziv Osječko-baranjske županije 3. lipnja 2023. u Gajiću sudjelovali smo na **Međunarodnom okupljanju podunavskih Hrvata**.
- Od 21. do 23. lipnja 2023. u Mostaru je priređena **žetvena proslava Dužijanica**. Pored subotičkog KUD-a u sklopu kulturnog

programa nastupili su plesni ansambl iz Gare i Orkestar „Bačka“. Istodobno u Buni kod Blagaja položeni su vijenci kod spomen-ploče posvećene pradomovini Bunjevaca.

- Od 6. do 8. listopada 2023. u **Novalji** održan je **I. Susret Hrvatskih manjina izvan Republike Hrvatske**. Razgranate aktivnosti Saveza predstavili smo na forumu na kojem je sudjelovao ministar vanjskih poslova RH. U okviru gastronomske i kulturne večeri koja je održana u centru Novalje mjesni žitelji mogli su kušati bajski fiš-paprikaš, bački miješani perkelt, baranjsku sarmu, podravinsko pečenje, hladne plate i kolače. U sklopu kulturnog programa uz pratnju tamburaškog sastava Zoltána Vizvárija nastupili su podravinski plesači i pjevači.
- Dana 1. prosinca 2023. u Bugarskom kulturnom centru u Budimpešti sudjelovali smo na obilježavanju **30. obljetnice donošenja Zakona o manjinama**. U kulturnom programu na kojem su nastupili manjinski KUD-ovi i umjetnici iz Mađarske Hrvate su izvedbom bunjevačkih plesova zastupali učenici HOŠIG-a.
- Predsjednik Saveza uz hrvatskog glasnogovornika i predsjednika HDS-a sudjeluje u radu **Mađarsko-hrvatskog međuvladina mješovitog odbora za manjine, čija je zadaća nadzor nad ostvarivanjem prava hrvatske manjine** u Mađarskoj i mađarske manjine u RH te pružanje uzajamne pomoći. Godine 2023. zbog raznih razloga Odbor nije zasjedao.
- Savez je aktivno sudjelovao u radu **Tematske radne skupine za narodnosna pitanja**. Zadaća radne skupine je promicanje ostvarenja narodnosnih prava u Mađarskoj, njihovo nadziranje i praktično ostvarenje te po potrebi predlaganje pojedinih izmjena Vladi. Radna skupina 6. prosinca 2023. prihvatila je novi poslovnik te razmotrila zakonske izmjene (izmjene Zakona o narodnostima, pravila održavanja izbora 2024. godine), te iskustva narodnosnih natječaja za 2023., a razgovaralo se i o proračunu za 2024. godinu.

PARTNERSTVA SAVEZA

Savez svojim najvažnijim partnerom smatra **Hrvatsku državnu samoupravu**. Kvalitetnu suradnju dviju organizacija omogućuju redovite konzultacije, dijalog i koordinacija zajedničkih programa. Članovi Predsjedništva ujedno su i članovi Skupštine HDS-a, što olakšava zajedničko razmišljanje i kontakte.

Savez održava izvrsne odnose s **parlamentarnim glasnogovornikom Hrvata u Mađarskoj**, koji redovito sudjeluje na priredbama i sjednicama Saveza. Glasnogovornik Jozo Solga dobro poznaje uspjehe, brige i probleme Udruge, budući da je kao predsjednik Podravinske regije već više desetljeća član Državnog predsjedništva.

Savez je zajedno s HDS-om proporcionalni suvlasnik **Medijskog centra i izdavačke kuće Croatia d.o.o.**

Predsjedništvo redovito pribavlja informacije o poslovanju i aktivnostima Croatice. U radu Nadzornog odbora Croatice u ime Saveza sudjeluju Robert Ronta i Martin Kubatov.

Regionalne organizacije Saveza održavaju kvalitetne radne odnose s mjesnim i županijskim hrvatskim samoupravama. O uspjehu suradnje svjedoče brojni zajednički programi za očuvanje baštine, kulturne priredbe i aktivnosti s ciljem njegovanja materinskog jezika.

Predsjednik Saveza i regionalni predsjednici redovito informiraju hrvatske medije o organiziranim programima i aktualnim zadacima. Na regionalnim priredbama i programima redovito sudjeluju novinari **Hrvatskog glasnika, Radio Croatice** te hrvatskih redakcija **Mađarskog radija i televizije**, koji objektivno izvješćuju javnost o događanjima.

Kontakte s maticom Savez održava preko hrvatskog diplomatskog zbora u Mađarskoj i samostalno.

Veleposlanik Mladen Andrić sa suradnicima redovito posjećuje priredbe koje organizira Savez, te nastoji obići čak i najmanja hrvatska naselja. Predsjednik Saveza ili njegov predstavnik redovito sudjeluju na službenim priredbama Veleposlanstva.

Generalni konzulat RH u Pečuhu također aktivno sudjeluje u narodnosnom životu, prvenstveno na području tri županije, Baranjske, Šomođske i Bačko-kiškunske županije.

Veleposlanstvo i Generalni konzulat redovito pozivaju čelnike Saveza na konzultacije, sastanke i priredbe.

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU

STAVKE PRIHODA	IZNOS	NAPOMENA
Ulazni račun 1. 1. 2023.	14.587,857 Ft.-	
Sveukupni prihodi	10.160,784 Ft.-	
Natječaj za djelovanje	5.000,000 Ft.-	NCIV-KP-1-2023/1000186
Natječaj za programe	300,000 Ft.-	NKUL-KP-1-2023/-000099
Natječaj Središnjeg državnog ureda RH	1.892,200 Ft.-	
Članarina	1.038,800 Ft.-	
Kamata pričuve	1.929,984 Ft.-	ERSTE bank Zrt. -

STAVKE IZDATAKA	IZNOS	NAPOMENA
Uredski troškovi:		
• telefonski troškovi	215.092 Ft.-	
• kancelarijski troškovi	74.729 Ft.-	
• poštanski troškovi	114.605 Ft.-	
• bankovni računi	162.841 Ft.-	
Benzinski troškovi		
• gorivo za službeno vozilo	961.277 Ft.-	
• putni troškovi	737.714 Ft.-	
• prijevozi, teretni prijevozi	2.730,798 Ft.-	
Troškovi službenog vozila		
• tehnički pregled, osiguranja	489.909 Ft.-	
• lizing	916.617 Ft.-	
• kamata lizinga	49.167 Ft.-	
Infor. naslovnica, ažuriranje mrežne stanice	100.000 Ft.-	
Honorari		
godišnji honorar predsjednika	400,000 Ft.-	
honorar računarstva	800.000 Ft.-	
honorar pravnika	127,000 Ft.-	
Priredbe	1.743,460 Ft.-	
Ukupno	9.623,209 Ft.-	

Bilanca blagajne: 229.703 Ft.-

Bilanca bankovnog računa: 895.789 Ft.-

Pričuva: 13.929,940 Ft.-

Završni račun (31. 12. 2023.): 15.125,432 Ft.-

PLAN RADA UDRUGE SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ 2024.

ANALIZA STANJA

Plan rada za 2024. godinu sastavljen je prema načelima usvojenim na Skupštini koja je održana u Dombóváru 13. svibnja 2023. godine, smjernicama Statuta, financiranju za 2023. koje je ostvareno uz projekte, uplate članarina te ostale ostvarene potpore.

Savez svoje aktivnosti na očuvanju baštine i kulturne aktivnosti kao i aktivnosti za očuvanje materinskog jezika provodi u šest ravnopravnih regija koje nastanjuju pripadnici hrvatske narodnosti.

NAJVAŽNIJE OVOGODIŠNJE ZADAĆE

- Savez svojom najvažnijom zadaćom smatra promišljanja o svojoj kulturnoj strategiji koja se ravna prema aktualnoj narodnosnoj politici i zakonodavstvu, a u svrhu očuvanja identiteta, jezika, tradicije i kulturnih uvjeta hrvatskih zajednica te daljnje izgradnje kulturne autonomije.
- Za izbore za manjinske samouprave 2024. godine moramo se pripremati vrlo brižno, promidžbenim radom, putem priredbi, sastanaka i osobnih konzultacija, kako bi se za članove mjesnih, županijskih tijela i državne samouprave izabrali najkompetentniji, najspremniji i najzaslužniji kandidati koju dobro vladaju svojim materinskim jezikom.
- Trebamo se pobrinuti za to da se tijekom manjinskih izbora 2024. u hrvatski birački popis upiše što više birača.
- U svrhu izvođenja zaključaka trebaju se provesti temeljite analize i propitivanja popisa stanovništva 2022. godine na temelju kojih će se odrediti budućnost Hrvata u Mađarskoj.
- Godišnja se skupština mora sazivati brižno kako bi na njoj što veći broj registriranih članova i predstavnika udruga mogao iznijeti svoja stajališta, mišljenje i prijedloge.
- Uz pomoć medijskih i promidžbenih materijala u Republici Hrvatskoj i Mađarskoj treba se staviti snažniji naglasak na predstavljanje rada, ciljeva, nastojanja, zadaća i rezultata Saveza.
- Kroz osobne kontakte, dijalog i korištenje odgovarajućih komunikacijskih kanala treba se povećati broj članova Saveza i postići discipliniranije plaćanje članarina.
- Osim praćenja natječaja u zemlji i matici, s ciljem unapređenja i sigurnosti financijskog poslovanja te financiranja Saveza, veća pozornost treba se posvetiti korištenju mogućnosti koje pružaju europski natječaji.
- Udruga se treba prilagoditi nastalim gospodarskim uvjetima te štedljivim djelovanjem zadržati financijsku ravnotežu.
- Predsjedništvo određivanjem konkretnih strateških ciljeva i zadaća te izradom radnih programa treba jačati partnerske veze s regionalnim hrvatskim organizacijama, samoupravama i tijelima drugih narodnosti.

NAJVAŽNIJE PRIREDBE

Savez s ciljem očuvanja nacionalne svijesti Hrvata u Mađarskoj tijekom 2024. godine pokreće više državnih programa koji se ostvaruju uključivanjem hrvatske zajednice. Cilj je ovih programa isticanje pojedinih sastavnica nacionalne svijesti Hrvata u Mađarskoj te njihovo promicanje putem raznovrsnih priredbi.

Sazivanje Skupštine:

Ovogodišnja skupštinu Predsjedništvo će održati 11. svibnja 2024. u Serdahelu.

Nakon odgovarajućih priprema svim će se članovima putem poštanske pošiljke ili elektroničkom poštom dostaviti pozivi i pismeni materijali. Dokumenti Skupštine i pozivnica objavit će se u Hrvat-

skom glasniku i na mrežnoj stranici Udruge. O sudjelovanju što većeg broja članova brinu regionalni predsjednici.

Dan hrvatskih civilnih zajednica, Festival „Cro-Fest“

Ova državna priredba nadovezuje se na sjednicu Skupštine, a održat će se 11. svibnja 2024. u Dvorcu Fedák. Uvjete održavanja uspješne priredbe u suradnji s Predsjedništvom omogućit će Hrvatski kulturno-prosvjetni centar „Stipan Blažetin“. Uz folklorne i gastronomske programe održat će se i okrugli stol pod nazivom „Civilni forum“ na kojem će sudionici predstaviti svoje udruge.

Državni dan Hrvata

Priredbu organiziramo u suradnji s Hrvatskom državnom samoupravom, a ona će se održati u studenom 2024. u Sambotelu. Sukladno odluci Predsjedništva Savez će dodijeliti odlikovanja zaslužnim udrugama i osobama koje predlažu gradišćanske, bačke, budimpeštanske i peštanske županijske regionalne hrvatske organizacije. Bogati kulturni program sastavljaju domaćini.

Oživljavanje hrvatskih pučkih katoličkih pjesama u crkvenim zajednicama 2024.

Ova priredba održat će se u Kisegu 23. i 24. ožujka 2024. radi predstavljanja baranjske hrvatske katoličke glazbene baštine drugim regijama.

Markovdan

Tradicionalni Markovdan povezan s blagoslovom pšenice održat će se u svibnju 2024. u Vancagi. U sklopu bogatog kulturnog programa koji će uslijediti nakon svete mise u pratnji glasovitih glazbenih sastava nastupit će poznati KUD-ovi iz Bačke i drugih regija. U okviru programa održat će se polaganje vijenaca kod spomen-ploče mjesnog bunjevačkohrvatskog pjesnika Stipana Grgića Krunoslava.

Edukacija hrvatskih pučkoumjetničkih skupina 2024.

Priredba će se održati u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji u Budimpešti (HOŠIG) 26. i 27. travnja 2024. Program obuhvaća stručne konzultacije, prezentacije nošnji te učenje plesa i sviranja tamburice.

Dan hrvatske pučke baštine 2024.

Ova priredba ostvarit će se 1. svibnja 2024. u Mohaču. Nastupit će ponajbolji KUD-ovi šest hrvatskih regija u Mađarskoj koji će predstaviti svoju kulturu, folklor, plesove i pjesme.

REGIONALNI I MJESNI PROGRAMI KOJE PODRŽAVA SAVEZ

Savez će moralno i financijski podržavati regionalne tradicijske priredbe i programe.

Takvi programi među ostalim obuhvaćaju:

- hrvatske balove i prela
- bajske Maškare
- natjecanje mesara u Daranju i Mišljenu
- Proljetni hrvatski festival u Mišljenu
- natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova i proze u Sambotelu
- regionalne hrvatske dane i dane sela
- objavljivanje publikacija
- održavanje predizbornih foruma i konzultacija.

LJUDSKI KAPACITETI SAVEZA

Predsjedništvo

Aktivnosti planiranja, organizacije i operativne provedbe sukladno Statutu ostvaruje sedmeročlano predsjedništvo. Predsjedništvo za sjeda najmanje četiri puta godišnje.

Zadatci u prvom tromjesečju:

- rad na natjecajima, obračuni
- izrada izvješća za 2023. godinu
- izrada Plana rada i Nacrta proračuna za 2024. godinu
- provedba državnih i regionalnih programa u prvom tromjesečju

- pripreme za sazivanje Skupštine
- utvrđivanje zadaća u vezi s izborima

Zadatci u drugom tromjesečju:

- sazivanje Skupštine
- provedba proljetnih državnih i regionalnih programa
- izbori

Zadatci u trećem tromjesečju:

- održavanje ljetnih kulturnih priredbi

Zadatci u četvrtom tromjesečju:

- pripreme i održavanje Državnog dana Hrvata
- prijedlozi za dodjelu odlikovanja
- provjera uplata članarina i evidencije članova
- sastavljanje izvješća
- pripreme i održavanje jesenskih i zimskih priredbi izrada izvješća

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor zasjeda prema svojem planu rada te kontinuirano obavlja kontrolne i savjetodavne aktivnosti.

Predsjednik Nadzornog odbora, a po potrebi i članovi, pozivaju se na sjednice Predsjedništva i priredbe Saveza.

Disciplinski odbor

Disciplinski odbor zasjeda prema svojem planu rada. Najvažnija je zadaća Disciplinskog odbora kontrola plaćanja članarina i primjena instrumenta isključenja iz članstva.

GOSPODARSKE I FINACIJSKE ZADAĆE SAVEZA

- izrada financijskih izvješća za 2023. godinu, dostava natječajnim upravljačkim tijelima
- izrada i prijava projekata za 2025. godinu
- vođenje računa i doznake, kontinuirano obavljanje bankovnih zadaća
- redoviti kontakti s nadležnim odborom
- izrada i dostava financijskih izvješća za 2024. godinu
- korištenje mogućnosti koje pružaju europski natječaji

PARTNERSTVA SAVEZA

Najvažniji je strateški partner Saveza **Hrvatska državna samouprava**.

Zadaće:

- uspostava strukture i kadrovske baze novog HDS-a
- koordiniranje državnih ciljeva, zadaća i programa
- sudjelovanje na sjednicama tijela dviju organizacija
- zajedničko sudjelovanje u izgradnji mađarsko-hrvatskih međudržavnih odnosa
- organizacija zajedničkih programa

Najvažniji su strateški partneri regionalnih organizacija Saveza **mjesne i županijske hrvatske samouprave te nevladine organizacije**.

Zadaće:

- Regionalne organizacije u suradnji s mjesnim i županijskim hrvatskim samoupravama i nevladinim organizacijama definiraju najvažnije godišnje zadaće i županijske programe.

Savez preko hrvatskog diplomatskog zbora u Mađarskoj te samostalno održava korektne odnose s maticom.

Zadaće:

- sudjelovanje na manjinskim konferencijama koje organizira matica
- traženje financijske potpore
- sudjelovanje u radu **Mađarsko-hrvatskog mješovitog odbora za manjine**

Savez uspostavlja i njeguje profesionalne odnose sa **zakladama, organizacijama, ministarstvima i upraviteljima fondova** koji jamče njegovu funkcionalnost.

Zadaće:

- rad na natječajima i konzultacije

Aktivno sudjelovanje u radu **Savjetodavnog tijela okruglog stola za ljudska prava**.

Zadaće:

Zastupanje hrvatskog narodnosnog civilnog sektora, formiranje narodnosne politike.

PLAN PRORAČUNA ZA 2024. GODINU

PRIHODI:

PLANIRANI PRIHODI	IZNOS
NATJEČAJI	
Natječaj za djelovanje (Fond „Gábor Bethlen“)	5.000,000 Ft.-
Natječaj za kulturne priredbe (Fond „Gábor Bethlen“)	2.500,000 Ft.-
Natječaj matične domovine (Središnji državni ured)	2.000,000 Ft.-
DRUGI IZVORI:	
Članarina	1.500,000 Ft.-
Ostatak proračuna iz 2023. godine	1.195,429 Ft.-
Planirani prihodi ukupno	12.195,429 Ft.-
Pričuva	12.000,000 Ft.-
Kamata	1.929,940 Ft.-
Ukupno	26.125,369 Ft.-

IZDATCI:

PLANIRANI IZDATCI	IZNOS
Administrativni troškovi	
• telefonski troškovi	250,000 Ft.-
• kancelarijski troškovi	150,000 Ft.-
• poštanski troškovi	200,000 Ft.-
• bankovni računi	170,000 Ft.-
• ažuriranje mrežne stranice, internet	100,000 Ft.-
Putni troškovi (autobusi, automobili, teretni prijevoz)	2.500,000 Ft.-
Troškovi službenog vozila	
• gorivo	961.277 Ft.-
• tehnički troškovi, osiguranje	737.714 Ft.-
• lizing	2.730,798 Ft.-
Troškovi službenog vozila	
• gorivo	1.000,000 Ft.-
• tehnički troškovi, osiguranje	600,000 Ft.-
• lizing	965,784 Ft.-
Honorari	
• honorar predsjednika	400,000 Ft.-
• knjiženje	600,000 Ft.-
• honorar pravnika	130,000 Ft.-
Sastanci, vijećanja	500,000 Ft.-
Državne priredbe (Državni dan Hrvata, Gastronomski dan, „Cro-Fest“, Skupština, Markovo)	3.000,000 Ft.-
Regionalne priredbe	1.629,645 Ft.-

PRIČUVA: 13.929,940 Ft.-

IZDATCI UKUPNO: 12.195,429 Ft.-

KUĆA PODRAVSKE BAŠTINE

Na Nedjelju Božanskog milosrđa, tj. na Bijelu nedjelju ili na Mali Uskrs, 7. travnja 2024. godine, u organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” u Martincima je svečano otvorena „Kuća podravske baštine” – zgrada Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin”. Projekt je ostvaren uz potporu Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i nacionalnim manjinama Ureda predsjednika Vlade.

Svečano otvaranje upriličeno je nakon sve-te mise u martinačkoj crkvi. Nazočne su pozdravili državni tajnik za odnose s vjerskim zajednicama i nacionalnim manjinama Ureda predsjednika Vlade Miklós Soltész, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, predsjednik HDS-a Ivan Gugan i v. d. ravnatelj Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” Vesna Velin. Kuću je blagoslovio velečasni Gabrijel Barić. Nazočili su i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i generalni konzul Drago Horvat. U svečanom programu nastupili su članovi KUD-ova „Podravina” i „Drava”, Ženski pjevački zbor „Korjeni” i Podravski svirači, Tamburaški sastav „Misija”, moderatorica

„Kuća podravske baštine”

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan

programa Renata Balatinac, Réka Keszthelyi i Benjámín Erdélyi. Ulaganjem u vrijednosti od 120 milijuna forinti obnovljena je dotrajala zgrada koja sad krasi središte sela.

„Kuća podravske baštine” u budućnosti će biti opremljena i djelovat će i kao muzej i mjesto gdje će biti izložen dio materijalne baštine podravskih Hrvata. Bit će ona i mjesto okupljanja zajednice.

U svojem obraćanju državni tajnik za odnose s vjerskim zajednicama i nacionalnim manjinama Ureda predsjednika Vlade Miklós Soltész naglasio je kako se vrijedno-

sti mogu stvarati i razvoj ostvarivati kad vlada mir i spokoj, a to vrijedi i za odnose među narodima kao i za odnose unutar zajednica. Naglasio je: „Potičem vas sve da u idućim tjednima i mjesecima u Martincima, Barči i drugdje pazite na to tko su oni koji žele mir u zajednici ili unutar zemlje, a tko su oni koji ga narušavaju.”

Po njegovu mišljenju treba cijeniti postignuća koja su ostvarena u proteklim godinama, a to se može i nastaviti ako ljudi i u dolazećem razdoblju budu u miru jedni s drugima. Državni tajnik citirao je riječi

Zoltána Kodályja o tome kako se kultura ne može naslijediti, nego nju svaki put iznova treba sebi osvojiti jer kultura naših prethodnika za čas nestane ako je svaka nova generacija ne učini svojom.

Po njegovim riječima Martinci su otisak i mađarske i hrvatske povijesti, stradali od turskih pohoda i ratova, obilježio ih je Trianon i trianonska granica, proživjeli su doba komunizma, kad se pokušavalo izgraditi neprijateljski odnos dvaju naroda – Hrvata i Mađara.

Državni tajnik Miklós Soltész

Radost trenutka

Ali tu postoji mogućnost novog početka, novoga stjecanja kulture ponovno i ponovno, što i odlikuje hrvatsku zajednicu. Državni tajnik podsjetio je kako je proteklih godina u Mađarskoj ostvareno više razvojnih projekata koji dotiču hrvatsku zajednicu u Mađarskoj: obnova ili izgradnja zavičajnih kuća, domova kulture, kazališta,

U svojem govoru predsjednik HDS-a Ivan Gugan naglasio je kako je Hrvatska državna samouprava prije desetak godina utemeljila novu instituciju kako bi unaprijedila kulturni i društveni život Hrvata u Podravini i još više povezala naša naselja te pomogla rad hrvatskih društava i samouprava. Institucija je opravdala očekivanja, ostvare-

„Kuću podravske baštine“ blagoslovio je Gabrijel Barić

Vršiteljica dužnosti voditelja Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin u svojem je obraćanju rekla kako je izloženu škrinju iz 1904. godine institucija dobila od jedne Hrvatice rođene u Novom Selu. Škrinje su uvijek bile važne u obiteljima, skupljale su se u njima tkanine, nošnje, sitnice i veće stvari. „Ova je škrinja još prazna, baš kao i Kuća podravske baštine, ali svi ovi vilani koje vidite vratit će se u škrinju nakon priredbe. Skupljanje je počelo, pa se nadamo kako će se ova škrinja ubrzo napuniti svim onim bogatstvom koje se nalazi u Podravini. Bogatstvo nisu samo stvari ili obnovljene zgrade, to su i pjesme i ples, narodna nošnja i riječi koje niču na ustima pjesnika“, rekla je Vesna Velin.

Djevojke iz Martinaca

škola, kulturnih prostora, crkava... Dodao je kako je zajednica Hrvata u Mađarskoj i Hrvatska državna samouprava veliku pozornost posvetila pomoći stradalima u potresu u Republici Hrvatskoj, obnovi objekata i dr.

Veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić naglasio je dobre odnose dviju država te važnost razvijanja kulture i običaja Hrvata u Mađarskoj. Izrazio je nadu da će i hrvatska država pomoći oko opremanja Kuće podravske baštine, za koju je siguran kako može postati jedna od karika u lancu mira, razvoja, prosperiteta i zajedničkog života u okviru Europske unije i šire.

no je više stotina programa u zgradi centra ili u nekom od susjednih naselja s ciljem okupljanja življa i čuvanja bogate tradicije i kulture Hrvata iz Podravine.

Odsad će ovo zdanje biti jedno od ključnih mjesta u predstavljanju kulture i za najmlađe naraštaje – koji će upoznati dio naše bogate prošlosti, život našega čovjeka, tradiciju i kulturu te svijet naših predaka koji im je potpuno nepoznat.

Zgrada je bila oronula i više desetljeća izvan funkcije, a sad je ponos i za sve stanovnike sela. Izvana je gotova, slijedi opremanje, kupnja i nabava predmeta, materijalne baštine i prezentacija učinjenoga.

Na svetoj misi

Potom je svečano prerezana vrpca i prišli smo svi zajedno razgledavanju prelijepe zgrade „Kuće podravske baštine“.

Branka Pavić Blažetin

Tambura mu je prirasla srcu

Kad je u ruke uzeo tamburu, nitko, a možda ni on sam, nije slutio da će mu jednog dana to glazbalo značiti život, karijeru, da će ga ono dovesti do mnogih uspjeha. Od prvih pokušaja sviranja nije prošlo mnogo godina. Danas je već izvrstan svirač tambure, učitelj tambure i pjevanja narodnih pjesama, dobitnik Nagrade „Junior Prima 2023“ u kategoriji za narodnu umjetnost i kulturu koju dodjeljuje Privatna grupa „Dolcer“. Riječ je o Bálintu Horváthu, koji je krenuo iz Pomurja, točnije iz Velike Kaniže, i tijekom nekoliko godina postao jedan od najboljih majstora tambure. Poučava glazbu i tamburu u Budimpešti u Glazbenoj školi „György Kroó“ te u HOŠIG-u. Svira u pomurskim tamburaškim sastavima, među ostalima u TS-u „Stoboš“. Ima svoj sastav „Pengetős Trió“, napisao je posebnu skladbu „Pomurje“ za Hrvatski državni dan, svira s drugim glazbenicima i nastupa u Budimpešti u mnogim koncertnim dvoranama, a i dalje vodi kaniški Tamburaški sastav „MužiKaj“. Osim toga, skuplja i narodnu glazbu pomurskih Hrvata. Bálint je unatoč svojim uspjesima vrlo skroman i ne zaboravlja odakle je krenuo. Nije mu problem pružiti pomoć ni tamburašima ni pjevačkim zborovima u Pomurju. Uvijek je pripravan pomoći u ostvarenju hrvatskih pomurskih glazbenih programa te nikad ne zaboravlja svoju hrvatsku zajednicu – koja je vrlo ponosna na njega.

Bálint Horváth rođen je u hrvatskoj obitelji u Velikoj Kaniži. Njegova je mama podrijetlom iz Pustare, a tata iz Serdahela. Obitelj je zbog radnog mjesta živjela u pomursko-me gradu, pa Bálint nije imao mogućnosti u školskom sustavu učiti hrvatski jezik. Brat mu je pohađao hrvatsku gimnaziju u Budimpešti, no Bálint je bio više vezan za svoj pomurski kraj, pa nije želio srednjoškolske dane provesti daleko od obitelji. Hrvatska kultura oduvijek je bila oko njega i, kad je hrvatska samouprava u Velikoj Kaniži pokrenula učenje tambure, Bálint je bio među prvima.

„U drugom razredu osnovne škole počeo sam svirati trubu. Jedan me je prijatelj povukao u glazbenu školu i tako je počela moja glazbena karijera. Imao sam 11 godina kad sam počeo svirati tamburu. Hrvatska samouprava Velike Kaniže pokrenula je učenje tambure i moji su mi roditelji rekli da bi bilo dobro da se upišem. Imao sam volje i tako sam počeo učiti tamburu s drugima. Podučavao nas je Zsolt Trojkó. U Kaniži sam svirao 12 godina s dečkima iz Tamburaškog sastava ‘Stoboš’ te, naravno, još i danas sviram. Postali smo prijatelji, imali smo mnoštvo zajedničkih doživljaja i to me je isto motiviralo. U učenju tambure pomoglo mi je predznanje glazbene teorije. Paralelno sam svirao trubu i tamburu, no tamburu sam volio malo više, nekako mi je bila bliže srcu. Zbog čega? To ne znam, ali jednostavno prirasla mi je srcu. Kad sam trebao odabrati školovanje, siguran sam bio da ću se baviti glazbom, ali je pitanje bilo za koji ću se instrument odlučiti. Budući da sam trebao birati glazbalo, znao sam

Bálint Horváth

da tamburu nikako ne želim ostaviti i stoga sam se prijavio na Muzičku akademiju u Budimpešti, smjer tambura“, priča Bálint o odabiru instrumenta.

Nije bilo lako jer nije pohađao glazbenu srednju školu, ali, kad se odlučio za muzičku akademiju, krenuo je vrlo mnogo vježbati te je uspio. Zbog toga je zahvalan mnogima, naravno, ponajprije svojim roditeljima koji su ga uvijek podupirali, ali i kaniškoj hrvatskoj samoupravi koja je pokrenula poučavanje tambure te mnogim svojim učiteljima glazbe.

„U glazbenoj školi imao sam jako dobru učiteljicu Ivett Vámos, koja mi je mnogo pomogla te smo i danas u dobrom kontaktu. Naravno, trebalo je i mnogo vježbati – note čitati i to sve u praksu prenijeti – i tako su

me primili na Muzičku akademiju u Budimpešti. Učio sam i o narodnim običajima, među njima i o našoj hrvatskoj kulturi, ali i o kulturi drugih naroda.“

Prema našim saznanjima Bálint je prvi od pomurskih Hrvata koji je završio struku tambure na akademiji. Naime, u toj regiji glazbalo nije bilo toliko poznato u prošlosti, nego su puhačka glazbala bila popularna. Ipak, sad s njegovim trudom i pomurske se pjesme promoviraju u tamburaškoj glazbi, i to među mladim tamburašima. Nije slučajno da ga je nagradila Grupa Docler s Nagradom „Junior Prima 2023“, koja se dodjeljuje nadarenim mladima. Uvjet je za dobivanje nagrade njegovanje narodne kulture u krugovima mladih naraštaja. Što se tiče Bálinta, to nije bilo sporno, to zna i pomurska zajednica koja je vrlo ponosna na njega, a uz to je i neizmjereno zahvalna. Nakon dodijeljene nagrade čestitkama nije bilo kraja. Bálint i danas pomaže mladim tamburaškim sastavima u učenju tambure, a jedan mu je od ciljeva i promoviranje pomurske narodne glazbe, odnosno to da preda ljepotu tamburaške glazbe mladim naraštajima. Volio bi da i drugi iz hrvatskih krugova odaberu struku tambure na akademiji, da se to nastavi. On će u tome rado svakomu pomoći. Među planovima mu je i izdavanje singl-ploče pomurske narodne glazbe, no, kako kaže, za to treba malo više vremena jer se za snimanje u studiju treba dobro pripremiti. Ne ostaje drugo nego da mu čestitamo na postignućima i zaželimo mnogo uspjeha u daljnjem radu s kojim doprinosi i njegovanju hrvatske kulture.

Beta

Mala stranica

PROLJEĆE JE U PUNOM JEKU – VRIJEME JE ZA PROMJENU

Svi se mi nakon duge zime teško aktiviramo i sve ono što možda podsvjesno želimo promijeniti odgađamo. Iako to nije ni toliko komplicirano, treba postupno uvesti neke sitnice u svoj život. Uvedite samo nekoliko manjih promjena i odmah ćete osjetiti da ste dobili novu energiju. Evo nekoliko ideja.

- **HODANJE UMJESTO AUTOBUSA ILI AUTOMOBILA**
Šetajte se što više jer će vam to zagrijati mišiće i opskrbiti vas kisikom. Hodanje do škole razbuditi će vas mnogo bolje nego energijski napitci.
- **ŠETNJA UMJESTO INTERNETA I TELEVIZORA**
Nekako uvijek imate naviku sjesti pred laptop ili televizor. Naravno, treba vam odmora, ali umjesto valjanja pred monitorima baterije možete napuniti i šetnjom. Napokon je došlo lijepo vrijeme, pa je šteta propustiti sunčeve zrake!
- **KUHANI KRUMPIR UMJESTO PRŽENOGA**
Malo promjene treba uvesti i u svakodnevnu prehranu. Treba vam hrana koja će vam dati energiju, a ne hrana od koje ćete

se osjećati umorno. Prženi krumpirići jesu ukusni, ali nemojte ih svakodnevno jesti. Kocke kuhanog krumpira s nekom salatom i s par kapi maslinova ulja mnogo su bolji odabir.

- **NAĐITE NOVI HOBI**
Možda će vam novi hobi donijeti najbolju zabavu.

SVIBANJ JE DOBIO IME PO SVIBU

Jedan je od najljepših mjeseci u godini svibanj. Sunce već ima svoju jakost, a u prirodi cvjetaju biljke. Sve je šareno i mirišljivo. U to doba svi rado boravimo u prirodi.

Svibanj je peti mjesec u gregorijanskom kalendaru i prvi je pravi proljetni mjesec. U hrvatskom je jeziku svibanj dobio ime po biljci koja se zove svib. Bijeli cvjetovi sviba cvjetaju upravo u svibnju. U mnogim je jezicima ime dobio od latinskog Maius. Prvo značenje imalo je veze s razvojem jer je svibanj u rimskom kalendaru bio treći mjesec u godini, onaj u kojem se priroda budi, razvija i cvjeta.

Svib je grm s bijelim cvjetovima u obliku križa. Na engleskom govornom području ta se biljka povezuje s zanimljivom legendom. Naime, prema priči koja je vrlo raširena u Sjevernoj Americi svib se upotrebljavao za Kristovo raspeće. Prema legendi, za vrijeme Isusova života to je drvo bilo veliko i snažno poput starih hrastova, pa je zbog svoje moći i izdržljivosti izabrano za Isusovo raspeće. Legenda dalje govori da je stablo bilo jako potreseno što mora služiti toj svrsi. Isus je primijetio bol koju je biljka osjetila, pa je odlučio da više nikad neće narasti toliko čvrsta i velika. Rekao je da će ubuduće svib biti tanko, vitko i savitljivo drvo s cvijetom u obliku križa koji ima dvije duge i dvije kratke latice.

CVJETNA OSMOSMJERKA

U osmosmjerci pronađite 11 vrsta cvijeća s popisa. Kad ih sve pronađete, prekrizite ih. Pročitajte redom preostala slova i dobit ćete konačno rješenje.

DALIJA, RUŽA, IRIS, GERBER, JAGLAC, LJILJAN, MAĆUHICA, NEVEN, ŠAFRAN, VERBENA, VISIBABA

Š	A	N	E	B	R	E	V
N	A	P	R	L	J	G	D
E	O	F	I	E	A	J	S
V	L	J	R	L	E	A	I
E	A	B	I	A	Ć	G	B
N	E	J	S	E	N	L	A
R	A	A	Ž	U	R	A	B
M	A	Ć	U	H	I	C	A

Rješenja kviza o Zemlji iz 15. broja Hrvatskoga glasnika:
1. a), 2. b), 3. c), 4. b), 5. a), 6. a), 7. b), 8. c), 9. b), 10. a)
Rješenja zadatka Vrste plesova iz 17. broja Hrvatskoga glasnika:
1. H, 2. A, 3. D, 4. B, 5. F, 6. C, 7. E, 8. G

**VELEPOSŁANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U MAĐARSKOJ
BUDIMPEŠTA****Munkácsy M. u. 15.
1063 Budapest**Tel: (36 1) 269 58 54
e-mail : vrhbp@mvep.hrKlasa: 018-06/24-02/26
Ur.broj: 521-HUN-01/01-24-2
Budimpešta, 19. travnja 2024.**OBAVIJEST BIRAČIMA**

Predsjednik Republike Hrvatske donio je 15. ožujka 2024. Odluku o raspisivanju izbora za članove u Europski parlament iz Republike Hrvatske.

Izbori će se održati u nedjelju, 9. lipnja 2024. u:**VELEPOSŁANSTVU REPUBLIKE HRVATSKE U BUDIMPEŠTI**

Munkácsy M. u. 15., 1063 Budapest

GENERALNOM KONZULATU REPUBLIKE HRVATSKE U PEČUHU

Ifjúság utja 11., 7624 Pécs

Obavještavaju se birači kako mogu izvršiti pregled, dopunu i promjenu podataka upisanih u registar birača te podnijeti zahtjev za privremeni upis u registar birača izvan mjesta prebivališta, prethodnu registraciju, aktivnu registraciju i izdavanje potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta.

ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ISTJEČE U SRIJEDU, 29. SVIBNJA 2024.

Birači mogu pregledati svoje podatke upisane u registar birača na poveznici <https://biraci.gov.hr/RegistarBiraca/>.

- I. BIRAČI KOJI IMAJU PREBIVALIŠTE U REPUBLICI HRVATSKOJ, a na dan održavanja izbora zateći će se u inozemstvu tj. Mađarskoj, zatražit će PRETHODNU REGISTRACIJU** – ako žele glasovati u inozemstvu/Mađarskoj. Zahtjev za prethodnu registraciju podnosi se popunjavanjem obrasca za prethodnu registraciju.
- II. BIRAČI KOJI NEMAJU PREBIVALIŠTE U REPUBLICI HRVATSKOJ, da bi mogli glasovati u inozemstvu, odnosno u Mađarskoj, moraju biti AKTIVNO REGISTRIRANI.**
- a) Birači kojima je izdana osobna iskaznica s podatkom o prebivalištu u inozemstvu **ne moraju se aktivno registrirati već će, po službenoj dužnosti, biti aktivno registrirani za državu ili konzularno područje prema adresi prebivališta upisanoj u osobnoj iskaznici.**
- b) Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj i nemaju osobnu iskaznicu s podatkom o prebivalištu u inozemstvu **moraju podnijeti zahtjev za aktivnu registraciju.**

Zahtjevi za prethodnu ili aktivnu registraciju podnose se popunjavanjem obrasca za prethodnu ili aktivnu registraciju, putem elektroničke pošte na adresu: vrhbp@mvep.hr ili gkrh.pecuh@mvep.hr, odnosno osobnim dolaskom u Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti ili Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu. **Zahtjev je valjan ako je vlastoručno potpisan i dostavljen u propisanom roku do srijede, 29. svibnja 2024.**

Skreće se pozornost biračima koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a nisu aktivno registrirani, kako na dan održavanja izbora mogu ostvariti svoje pravo glasovanja potvrdom koju izdaje Veleposlanstvo ili Generalni konzulat.

e-Građani

Birači koji imaju vjerodajnice i pristup Sustavu e-Građani mogu podnijeti zahtjev za privremeni upis, prethodnu registraciju i aktivnu registraciju putem Sustava e-Građani.

